

Van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen, te Batavia:

Tijdschrift voor Indische Taal-, Land- en Volkenkunde, Deel XXI, afl. 1. Batavia, 1873. 8°.

Notulen der Algemeene- en Bestuurs-Vergaderingen, Deel XI, 1873, n°. 2. Batavia, 1873. 8°.

Codicum Arabicorum in bibliotheca Societatis Artium et Scientiarum quae Bataviae floret, asservatorum Catalogum, inchoatum a doct R. Friederich, absolvit, indicibusque instruxit L. W. C. van den Berg. Batavia, 1873. 8°.

Van de oberlausitzische Gesellschaft der Wissenschaften, te Görlitz:

Neues lausitzisches Magazin, L, 2. Görlitz, 1873. 8°.

Van het Germanische Museum, te Neurenberg:

Anzeiger für Kunde der deutschen Vorzeit, 1873. Neurenb., 1873. 4°.

GEWICHT VAN DEN DOOD VAN HENDRIK IV VAN FRANKRIJK.

De Heer Dr. W. G. Brill spreekt over het gewicht van den dood van Koning Hendrik IV van Frankrijk, waardoor ook voor de Staten onzer Provinciën bezwaren van velerlei aard voortkwamen. Al dadelijk moesten zij aan het hoofd treden om eene onderneming ten minste ten deele uit te voeren, die zij anders in Hendriks gevolg zouden uitgevoerd hebben. Het betrof in de eerste plaats eenen tocht tegen Gulik, met het doel om te verhoeden, dat in de Kleefsch-Guliksche erfgoederen een Katholiek Vorst mocht opvolgen.

Hendrik IV meende, dat hij geroepen was in de regeling der Duitsche zaken de voornaamste rol op zich te nemen. Hiertoe zag hij zich genoopt om een einde te maken aan

de samenspanning der misnoegde Hugenoten en Grooten in zijn Rijk met de Duitsche Calvinisten: samenspanningen, welke, niet zonder medewerking van Spanje, zijnen val en de verdeeling van Frankrijk beoogden. Daartoe verlangde hij de medewerking van onze Republiek, die evenzeer grond had om alzulke samenspanningen te duchten.

De Staten dan zonden gezanten naar het Fransche Hof, om den Koning dank te zeggen voor den steun bij het sluiten van het 12jarig bestand verleend. Een dergelijk gezantschap zonden zij naar Engeland, om den najver van Koning Jacobus tegen Frankrijk niet nog meer gaande te maken. Hendrik wilde echter in de Staten liefst geene bondgenooten, maar gediensstige helpers bezitten, en ware de Koning niet om het leven gebracht, dan zoude het zoo vreemd niet geweest zijn, als Europa onder zijne oppervoogdij ware geraakt.

Na zijnen dood kreeg Frankrijk een zwak en verdeeld bestuur; alle partijen staken het hoofd op, en de door Hendrik IV beoogde tocht naar het Guliksche zoude al licht geene plaats vinden. Het oogenblik was derhalve voor de Staten dringend, maar zij konden zich nu evenmin op den voorgrond stellen, en zochten Jacobus te bewegen, het voornemen van Hendrik IV ten uitvoer te leggen. Maar Jacobus helde te zeer over tot de staatkunde eener tijdelijke coalitie tusschen Spaansch en Calvinistisch, dan dat hij daartoe geneigd zou geweest zijn. Bovendien zou hij daartoe geld en de hulp van zijn Parlement noodig gehad hebben, en liefst wilde hij die niet inroepen.

Nu moest dan op Frankrijks Regeering gewerkt worden. Cornelis van der Mijle begaf zich met den grootsten spoed naar Parijs, om de Regentes te beduiden, dat zij zich niet aan de volvoering der plannen van Hendrik IV mocht onttrekken. Het gelukte ten deele, en om den argwaan van Frankrijk niet onnoodig op te wekken, verlangden de Staten Prins Fredrik Hendrik het bevel over het leger te